

Υπόθεση C-159/94

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας

«Παράβαση κράτους μέλους — Αποκλειστικά δικαιώματα εισαγωγής
και εξαγωγής φυσικού αερίου και ηλεκτρικού ρεύματος»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Γ. Κοσμά της 26ης Νοεμβρίου 1996 1-5818

Απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Οκτωβρίου 1997 1-5819

Περίληψη της απόφασης

Κρατικά μονοπώλια εμπορικού χαρακτήρα — Αποκλειστικά δικαιώματα εισαγωγής και εξαγωγής ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου — Ανεπίτρεπτο — Δικαιολογία — Άρθρο 90, παράγραφος 2, της Συνθήκης — Προϋποθέσεις εφαρμογής — Χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων εντός της Γαλλίας

(Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 37, 90 και 169)

Το άρθρο 37 της Συνθήκης δεν επιτρέπει σε ένα κράτος μέλος να επιφυλάσσει για τον εαυτό του και να αναθέτει σε δημόσιους οργανισμούς αποκλειστικά δικαιώματα εισαγωγής και εξαγωγής ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου, δεδομένου

ότι τα αποκλειστικά δικαιώματα εισαγωγής είναι ικανά να επηρεάσουν άμεσα τους όρους διαθέσεως μόνο των επιχειρηματιών ή πωλητών των άλλων κρατών μελών, τα δε αποκλειστικά δικαιώματα εξαγωγής επηρεάζουν μόνο τους όρους εφοδιασμού των

επιχειρηματιών ή των καταναλωτών των άλλων κρατών μελών, συνεπαγόμενα αμφότερα, κατ' αυτόν τον τρόπο, δυσμενή διάκριση εις βάρος των εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη εξαγωγέων ή εισαγωγέων.

Πάντως, από τον συνδυασμό των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 90 της Συνθήκης, προκύπτει ότι η παράγραφος 2 μπορεί να προβληθεί για να δικαιολογήσει την εκ μέρους ενός κράτους μέλους χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων που προσκρούουν ιδίως στο άρθρο 37 της Συνθήκης σε επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, εφόσον αυτή δεν μπορεί να εκπληρώσει την ιδιαίτερη αποστολή που της έχει ανατεθεί παρά μόνο με τη χορήγηση τέτοιων δικαιωμάτων και εφόσον η ανάπτυξη του εμπορίου δεν επηρεάζεται σε βαθμό αντίθετο προς το συμφέρον της Κοινότητας. Συναφώς, για να εξαιρεθεί από την εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης μια επιχείρηση επιφορτισμένη με τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος αρκεί το στοιχείο ότι η εφαρμογή των κανόνων αυτών εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση των ιδιαίτερων υποχρεώσεων που έχουν ανατεθεί στην επιχείρηση αυτή και δεν είναι απαραίτητο να απειλείται η ίδια η επιβίωση της επιχείρησής.

Όσον αφορά, πρώτον, το ζήτημα αν η Γαλλική Δημοκρατία απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι τα επίδικα αποκλειστικά δικαιώματα είναι αναγκαία για να μπορεί η επιχείρηση στην οποία έχουν χορηγηθεί να εκπληρώσει την ιδιαίτερη αποστολή που της έχει ανατεθεί, το κράτος μέλος το οποίο επικαλείται το άρθρο 90, παράγραφος 2, οφείλει βεβαίως να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης αυτής. Ωστόσο, αυτό το βάρος αποδείξεως δεν φθάνει μέχρι του

σημείου να απαιτείται από τη Γαλλική Δημοκρατία, η οποία εξέθεσε εμπειριστικά τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι, σε περίπτωση καταργήσεως των βαλλομένων μέτρων, θα κινδύνευε η υπό συνθήκες οικονομικά αποδεκτές εκπλήρωση αποστολής γενικού οικονομικού συμφέροντος, να αποδείξει περαιτέρω κατά τρόπο θετικό ότι κανένα άλλο νοητό μέτρο, εξ ορισμού υποθετικό, δεν μπορεί να εξασφαλίσει την εκπλήρωση της εν λόγω αποστολής υπό τους ίδιους όρους.

Πράγματι, εφόσον η Επιτροπή, η οποία και φέρει το βάρος να αποδείξει την ύπαρξη της προσαπτομένης παραβάσεως και να προσκομίσει στο Δικαστήριο τα στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να εξετάσει αυτό αν συντρέχει η εν λόγω παράβαση, στην ουσία περιορίστηκε σε μια καθαρά νομική επιχειρηματολογία για να αντικρούσει τα επιχειρήματα που προέβαλε το εν λόγω κράτος μέλος προκειμένου να δικαιολογήσει τη διατήρηση των αποκλειστικών δικαιωμάτων, το Δικαστήριο οφείλει να περιοριστεί σε μια κρίση όσον αφορά το βάσιμο των νομικών ισχυρισμών που προέβαλε η Επιτροπή και δεν είναι αρμόδιο, βάσει γενικών παρατηρήσεων, να προβεί σε εκτίμηση που θα περιλαμβάνει κατ' ανάγκη εκτίμηση οικονομικών, χρηματικών και κοινωνικών δεδομένων, των μέτρων που θα μπορούσε να υιοθετήσει το κράτος μέλος προκειμένου να εξασφαλίσει την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και φυσικού αερίου στο εθνικό έδαφος, τη συνέχεια του εφοδιασμού και την ίση μεταχείριση μεταξύ των πελατών και των συνδρομητών.

Όσον αφορά, δεύτερον, το ζήτημα αν τα επίδικα αποκλειστικά δικαιώματα επηρεάζουν την ανάπτυξη του εμπορίου σε βαθμό αντίθετο προς το συμφέρον της Κοινότητας, η Επιτροπή οφείλει, προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη της προσαπτομένης

παραβάσεως, να προσδιορίσει υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου, το συμφέρον της Κοινότητας από τη σκοπιά του οποίου πρέπει να εκτιμηθεί η ανάπτυξη του εμπορίου και να αποδείξει πώς, ελλείψει κοινής πολιτικής στον συγκεκριμένο τομέα, είναι δυνατή η ανάπτυξη αμέσων συναλλαγών

μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών παράλληλα με την ανάπτυξη των συναλλαγών μεταξύ μεγάλων δικτύων, αν δεν υπάρχει ιδίως δικαίωμα προσβάσεως αυτών των παραγωγών και των καταναλωτών στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής.